

Pārskats par saražotā, importētā un izlietotā iepakojuma veidiem un resursu atgūšanas apjomu

Šajā pārskatā ir apkopoti dati un informācija par situāciju Latvijā 2003. gadā saražotā, importētā un izlietotā iepakojuma savākšanas un resursu atgūšanas jomā. Stāvoklis fiksēts uz 2003.gada 1. decembri, jo joprojām atsevišķos reģionos vēl notiek iepakotāju pārskatu iesniegšana.

Likumdošanas akti, uz kuru pamata tiek apkopota informācija par iepakojumu:

1. **"Iepakojuma likums"** (09.01.2002);
2. Ministru kabineta 2002.gada 2.aprīļa noteikumi Nr.139 "Noteikumi par izlietotā iepakojuma reģenerācijas apjomiem un termiņiem, ziņojuma sniegšanas kārtību un veidlapas paraugu";
3. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas 2002.gada 14.jūnija rīkojums Nr. 108 „Par iepakotāju un iepakojuma apsaimniekošanas uzņēmumu (uzņēmējsabiedrību) reģistrēšanu”.

„Iepakojuma likums” attiecas uz:

1. iepakojumu, kuru ražo Latvijā, un iepakojumu, kuru izmanto Latvijas teritorijā neatkarīgi no tā izcelsmes, iepakošanas un patērēšanas vietas, vai tajā izmantotajiem materiāliem, kā arī uz izlietoto iepakojumu;
2. iepakojuma ražotāju (arī importētāju), iepakotāju, pārdevēju, iepakojuma apsaimniekošanas uzņēmumu (uzņēmējsabiedrību), kā arī uz valsts un pašvaldību institūcijām.

Iepakojumu iedala sekojoši:

- **primārais** (tirdzniecības) iepakojums — tirdzniecības vajadzībām izmantojams iepakojums, kas nonāk pie iepakotāja vai patērētāja tirdzniecības vietā un ir tiešā saskarē ar precī vai produktu;
- **sekundārais** iepakojums — iepakojums, ko izmanto noteikta daudzuma tirdzniecībai paredzētu preču vai produktu vienību kopīgai iepakošanai. Tas var nonākt pie iepakotāja vai patērētāja neizsaiņots vai arī to atdala no preces tirdzniecības vietā. Sekundārā iepakojuma noņemšana neietekmē produkta raksturlielumus;
- **terciārais (transporta)** iepakojums — iepakojums, kuru izmanto, lai pārvadātu tirdzniecībai un ražošanai paredzētas preces vai produktus, vai sekundārā iepakojuma vienības un izvairītos no produktu bojāšanas pārvadājuma laikā. Terciārais (transporta) iepakojums nav konteineri, ko izmanto sauszemes, ūdens un gaisa pārvadājumiem.

Terminu skaidrojums attiecībā uz iepakojuma pārstrādi un reģenerāciju:

- **izlietotā iepakojuma pārstrāde** — process, kurā no izlietotā iepakojuma vai iepakojuma materiāla iegūst to pašu materiālu vai citus materiālus, izņemot enerģiju, ko iegūst, izlietoto iepakojumu vai iepakojuma materiālu sadedzinot;

- **reģenerācija** — process, kurā no izlietotā iepakojuma vai iepakojuma materiāla iegūst otrreizējās izejvielas vai enerģiju.

Izlietotā iepakojuma pārstrāde ietilpst pašā iepakojuma reģenerācijas procesā, tāpēc, atskaitoties par pārstrādi vai reģenerāciju, reģenerētam daudzumam ir jābūt vienmēr lielākam vai vienādam ar pārstrādāto daudzumu. **Nav iespējama situācija, kad izlietotais iepakojums ir pārstrādāts, bet nav reģenerēts.**

Ja izlietotā iepakojuma apjoms kalendārā gada laikā ir lielāks par 300 kilogramiem, tad iepakotājiem un iepakojuma apsaimniekošanas uzņēmumiem (uzņēmēj sabiedrībām) ir pienākums reģistrēties Vides ministrijas pilnvarotajās institūcijās (reģionālajās vides pārvaldēs – RVP vai Ietekmes uz vidi novērtējuma valsts birojā – IVNVB) triju mēnešu laikā no dienas, kad minētais apjoms tiek pārsniegts. Līdz kārtējā gada 1.maijam Reģionālajā vides pārvaldē vai Ietekmes uz vidi novērtējuma valsts birojā jāiesniedz ziņojums par iepriekšējā kalendārā gada laikā saražotā, eksportētā vai importētā iepakojuma apjomu un veidiem, kā arī par izlietotā iepakojuma savākšanas un resursu atgūšanas apjomu un veidiem.

Ziņojumu iesniedz:

- iepakojuma ražotāji (importētāji);
- iepakotāji un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas uzņēmumi (uzņēmēj sabiedrības), ja to izlietotā iepakojuma apjoms kalendārā gada laikā ir lielāks par 300 kilogramiem.

1. tabula

Uzņēmumi, kas atskaitījās par iepakojumu un izlietoto iepakojumu 2003.g.

Iestāde, kur uzņēmums reģistrējies kā iepakotājs vai iepakojuma apsaimniekotājs	Uzņēmumu skaits	Radītais izlietotā iepakojuma daudzums, (t)
Latvijas Zaļais punkts	456	117515,55
Latvijas Zaļā josta	170	23677,59
Ietekmes uz vidi novērtējuma birojs	3	1482,50
Lielrīgas RVP	588	14972,39
Liepājas RVP	28	732,67
Ventspils RVP	38	675,82
Valmieras RVP	15	1346,05
Rēzeknes RVP	13	168,33
Daugavpils RVP	5	212,40
Madonas RVP	59	467,65
Jelgavas RVP	31	62,64
Kopā Latvijā	1406	161313,59

Visvairāk uzņēmumu ir reģistrējušies Lielrīgas reģionālajā vides pārvaldē – 588. Vislielāko iepakojuma apjomu apsaimnieko uzņēmumi, kas ir iesaistījušies Latvijas Zaļā punkta apsaimniekošanas sistēmā, kuri rada un apsaimnieko 75% no kopējā radītā izlietotā iepakojuma.

Izlietotā iepakojuma savākšanas un resursu atgūšanas apjoms un veidi 2003. gadā

Iepakojuma materiāla veids	Latvijā iepirktais iepakojuma daudzums (t)	Importētais iepakojuma daudzums (t)	Kopā ar precēm eksportētais iepakojuma daudzums (t)	Radītais izlietotā iepakojuma daudzums (t)	Atkārtoti izmantotā iepakojuma daudzums (t)	Savāktais izlietotā iepakojuma daudzums (t)	Pārstrādei eksportētais izlietotā iepakojuma daudzums (t)	Latvijā pārstrādātais iepakojuma daudzums (t)	Kopējais pārstrādātā iepakoj. apjoms *	Reģen. Iepakoj. daudzums (t)	Reģen. iepak. ** apjoms %
Primārais, sekundārais un transporta iepakojums											
stikla iepakojums	32584,95	45034,25	15826,37	62192,45	29009,96	15828,76	3332,61	12523,27	25,49	15855,88	25,49
papīra, kartona, gofrētā kartona iepakojums	21631,92	18260,89	10461,16	30124,02	184,09	25730,53	18914,44	5682,22	81,65	26276,29	87,23
plastmasas iepakojums, tai skaitā:											
polietilēnteraftalāts	1546,98	6311,49	275,57	7624,06	15,16	1722,70	596,76	1100,29	22,26	1703,58	22,34
pārējais plastmasas iepakojums	14017,45	8014,52	3086,26	20232,53	8301,67	3985,61	0,00	3918,36	19,37	3985,05	19,70
kompozītmateriāli	939,90	5325,72	1418,75	5882,42	3,90	190,32	59,81	112,07	2,92	187,03	3,18
metāla iepakojums	5319,42	5100,70	5576,87	6129,42	134,75	2953,92	0,00	3181,17	51,90	3225,61	52,63
koka iepakojums	12656,64	15620,48	16003,80	27282,65	4147,04	23313,47	4239,77	15011,33	70,56	23930,31	87,71
pārējais iepakojums	187,34	2647,22	855,65	1846,03	23,96	35,82	0,00	59,08	3,20	119,67	6,48
KOPĀ	88884,61	106315,27	53504,44	161313,59	41820,54	73761,13	27143,39	41587,79	42,61	75283,42	46,67

* kopējais pārstrādātais iepakojuma apjoms (%) ir aprēķināts kā:

(Latvijā pārstr. daudzums + pārstrādei eksportētais) * 100 / radītais izlietotais

** reģenerētais iepakojuma daudzums (%) ir aprēķināts kā:

Reģenerētais iepak. daudzums * 100 / radītais izlietotais

MK noteikumos Nr. 139 noteiktās reģenerācijas normas (%)

Iepakojuma materiāla veids	31.12. 2002.	31.12. 2003.	31.12. 2004.	31.12. 2005.	31.12. 2006.	31.12. 2007.
Papīrs, kartons	43	47	50	56	62	67
Plastmasa	9	11	12	15	18	21
Metāls	13	17	20	23	27	30
Stikls	19	22	25	28	32	35
Kopā visiem materiāliem	31	33	37	42	46	50

Reģenerāciju normu izpilde 2003.gadā

Iepakojuma materiāla veids	MK noteikumu Nr. 139 normas uz 31.12.2003. (%)	Reģenerāciju normu izpilde, atbilstoši iesniegtiem pārskatiem (%)	Reģenerācijas normu izpildes salīdzinājums (%)
Papīrs, kartons	47	87,23	+40,23
Plastmasa	11	20,42	+9,42
Metāls	17	52,63	+35,63
Stikls	22	25,49	+8,49
Kopā visiem materiāliem	33	46,67	+13,67

Izvērtējot reģenerāciju normu reālo izpildi saskaņā ar MK noteikumos Nr. 139 noteikto, var apgalvot, ka vairums Latvijas uzņēmumu izpilda šīs normas. Taču jāatceras, ka šie dati attiecas tikai uz tiem uzņēmumiem, kas ir reģistrējušies un atskaitās par izlietotā iepakojuma reģenerācijas normām. Pēc Latvijas Iepakojuma institūta ziņām neregistrētā iepakojuma proporcija Latvijas tirgū 2003. gadā bija 39%. Tas ir būtisks daudzums, kas jūtami ietekmē iepakojuma reģenerāciju normu sasniegšanu valstī. Ja pieņemam, ka šie 39% neregistrētā iepakojuma netiek reģenerēti vai eksportēti pārstrādei, tad kopējais reģenerētais iepakojuma daudzums veido tikai 28% pie noteiktās kopējās reģenerācijas normas - 33%. Tie uzņēmumi, kas ir iesaistījušies abās Latvijas iepakojuma apsaimniekošanas organizācijās (Latvijas Zaļais punkts, Latvijas Zaļā josta) kopā izpilda MK noteikumos noteiktās iepakojuma reģenerācijas normas. Salīdzinot ar 2002. gada otro pusgadu, kad stājās spēkā iepakojuma pārstrādi un reģenerāciju reglamentējošie normatīvie akti, situācija izlietotā iepakojuma reģenerācijas normu izpildes jomā uzlabojas.

Izlietotā iepakojuma pārstrādes iespējas Latvijā

Saskaņā ar Latvijas Iepakojuma institūta veikto aptauju, anketējot uzņēmumus, kas dažādos uzņēmumu katalogos kā vienu no saviem darbības veidiem norādījuši iepakojuma pārstrādi vai otrreizējo izejvielu uzpirkšanu, iegūta informācija par izlietotā iepakojuma un to veidojošo materiālu pārstrādes un tirgus iespējām.

Tabulā (Nr.5) dots saraksts ar uzņēmumiem, kas nodarbojas ar izlietotā iepakojuma pārstrādi vai eksportu pārstrādei, kā arī to darbībai atbilstošās iepakojuma materiālu grupas.

5.tabula

Uzņēmumi, kas nodarbojas ar izlietotā iepakojuma pārstrādi vai eksportu pārstrādei, 2003. gadā

Uzņēmums	Pārstrāde	Eksports	Papīrs, kartons	Stikls	Polimēri	Lamīnāts	Koks	Metāli
Brocēni AS	X		X		X	X	X	
Formika SIA	X				X			
Juglas Papīrs SIA		X	X					
Papīrfabrika Līgatne SIA	X		X					
Nordic Plast SIA	X				X			
V.L.T. SIA	X		X					
Ādažu polietilēna industrija AS	X				X			
AKD Logistik SIA	X			X				
EKO Reverss SIA		X	X	X	X	X	X	X
Gofre Baltija SIA		X	X					
Grīziņkalns SIA	X			X				
Hoetika-ATU		X	X		X	X		
Ķīpa IU		X	X					
LettGlas SIA	X			X				
MKK SIA		X	X					
Pak Demiks SIA		X			X			
Partneris L.V. SIA	X			X	X			
PET Baltija AS	X				X			
RĪORK SIA		X	X		X			
Slokas papīru apstrādes uzņēmums SIA		X	X			X		

Tabula veidota pēc Latvijas iepakojuma institūta datiem

Pārskatu sastādīja:
LVA Statistikas datu daļas
Datu bāzu vadītājs
Intars Čakars
tel: +371 7811505
e-mail: intars.cakars@lva.gov.lv